

ПРОЈ ОД ЛЕНТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник

КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

# НАРОД

Гукопаси се не кријају,

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник  
ДРАГ. С. ГОГИЋ

## ИСТРАЈМО

Поводом једног писма које је упутио лорд Ленсдаун »Дељи Телеграфу«, о потреби више помирљивости у рату према Немачкој и о потреби ревизије ратних циљева, састало се 1500 преставника свих унионистичких удружења у нарочити састанак. На њему је донета једнодушна резолуција у којој се жали што је лорд Ленсдаун упутио такво писмо и изјављује да конзервативци остају и даље верни савезничким ратним циљевима, које су више пута изложили Лојд Џорџ, Бонар Ло и Аскит. И на овом састанку Бонар Ло је држао један оштар протестни говор.

»Не само — каже Бонар Ло — да не одобравам садржину и тон Ленсдановог писма, него држим, да је публикација оваквог документа у овом часу, ни више ни мање, једна национална несрећа (одобравање). Сви желе мир, али писмо лорда Ленсдауна се оснива на чудној премиси, да је мир могућ по самој чињеници, што Немци изјављују да су готови да пристану на међународни уговор и да расправљају о разоружању. Лорд Ленсдаун заборавља, да се Велика Британија пре рата није никада усудила, да говори Немачкој о разоружању, јер је сваки предлог о самом ограничењу наоружања Немачка сматрала за »casus belli«.

И да ли су Немци икада говорили о разоружању кад су им ствари добро ишле?

Без сумње немачко се јавно мишљење у ово последње време променило и код наших непријатеља влада велико нерасположење.

Али то нерасположење долази од тога што ни Кајзер ни Хинденбург нису успели да Немачка у три и по године рата постане господар Европе. Кад бисмо сада закључили мир, управни немачки кругови опет би стекли цео стари престиж и остали би на власти са истом војничком организацијом, увек при-

правни да понове страшни злочин из 1914. чим би им се за то пружила згодна прилика. (Бурно одобравање).

Казати да ће Немачка моћи пристати на Лигу народа не значи ништа, ако значи, да се Немачка неће устручавати, да потпише један уговор.

Данас је цео свет против Немаца, наоружан и организован, како никад није био и никад можда неће више бити.

Дакле, ако се данас не побринемо за одбрану наших права, како ћемо присилити Немачку да поштује ова права у средини евентуалне Лиге Народа? (Одобравање).

Не, страшно је, али је неизбежно, да се рат настави, док немачки народ не буде привуђен да призна, да његова војничка машина не може постићи успехе, којима се надао.

Без наше победе, Немачку је немогуће икада убедити. (Одобравање).

У осталом нису само војнички успеси, који убрзавају мир. Сви ми морамо поради, да покажемо Немцима, да смо ми — ма шта се десило — у стању да издржимо дуже.

Познато је енглеској влади, да немачки генерали признају да не могу потући Савезнике, али држе, да је рат питање живаца и да ће немачки живци издржати више него живци савезничких народа.

То је основа садашњим немачким надама.

За време наполеонских ратова живци наших предака издржали су до краја. Ни ми нећемо учинити мање.

Нација је сложна у вољи да настави рат. Нација зна, да би мир на основи, предложеној од Лорда Ленсдауна, значао у стварности пораз Савезника.

### У ЈЕРУСАЛИМУ

Лондон, 29. нов.

У Доњем Дому изјавио је г. Бонар Ло ово:

Генерал Аленби јавља да је 25. новембра вршио напад на непријатељске положаје западно од Јерусалима.

Галске трупе и трупе енглеских гробовија, напредујући од Витлејема, отерале су непријатеља и пошто су преише Јерусалим са источне стране задржале су се на путу Јерусалим—Јерихон.

За то време су лондонска пешадија и гарда, која је сјачала с коњом, напала снажно непријатељске положаје западно и северозападно од Јерусалима и задржале се на путу, који води из Јерусалима у Хаблус (Шехеим). Изоловани Јерусалим предао је председник варошке општине Сер Едмонду Аленбиу 26. новембра.

Енглеске власти са енглеским управником вароши, које прате преставници енглески, француски, италијански и муслимански (из Индије), предузели су одмах потребне мере да се сачува варош и Света Места.

Генерал Аленби свечано је ушао у Јерусалим јуче 28. новембра у пратњи команданта француских и италијанских трупа и шефа француске политичке мисије.

### ГОВОР Г. КЛЕМАНСОА

Париз, 29 нов.

Приликом последњег говора који је држао г. Клемансо, скупштина му је изгласала поверење са 418 гласова против 65. Такав успех није пожељо ни један председник од почетка рата.

Из његовог говора доносило неколико одломака:

»Ја сам на овоме месту, јер има страшних часова када они који, пролазећи кроз искушења, гаје у срцу дубоку љубав према својој земљи, виде да су наде целог народа управљене на њих. Готово ме страх обузима од свега што јавно мишљење од мене тражи, од свега што оно очекује од мене....

...»Реч Право је исто тако стара као и човек. Али верујте, да ће формула Удружења Народа све рецити. У министарству спољних послова постоји данас нарочита комисија која припрема Удружење Народа. Међу њеним члановима налазе се правници од највећег ауторитета.

»Г. Форжо тражи да се ратује, али, док ми ратујемо, он захтева од нас да говоримо о миру. Ја опет верујем да када је неко заузет неким послом, треба исто мање да говори. Прврати не знају савати.

»Зар има кога да мисли да људи у рововима, да жене и деца по фабрикама не мисле о миру? И ми мислимо о њему заједно с њима. Они се и ту-

ку за то: да им мир обезбеди достојан живот. Када се питају за циљеве рата, ја ћу вам одговорити: Мој је циљ: Победити.

Поводом краће прекјучерашњег броја »Народа« поштански одсек Врховне Команде наредио је истрагу, да се пронађе кривац и утврде побуде за крађу.

### НЕМЦИ О ПАЛЕСТИНИ

Париз, 29. нов.

»Журнал де Деба« добио је од свога дописника из Берна овај допис:

Немачки листови нарочито истичу од какве је важности за Немачку Јерусалим са гледишта моралног, економског и војничког. Помисао да »Енглеска њиме хоће да обдари за Божић свет, или другим речима Америку«, испуњава их бригом.

Капетан Зелцман пише поводом тога у »Фосише Цајтунг«: »Ми понова присуствујемо извршењу енглеских завојачких планова, чија се важност код нас већ одавно цени. Енглески план да веже сувим Кап са Индијом преко Каира сувише је стар. Овај пут пресеца зону утицаја, коју Централна Европа тражи да резервише за себе, и која се, једног дана,

мора простирати чак до Месопотамије, преко централне Африке и Арабије...

Борбе, које се сада воде тамо доле, за нас су од одлучне важности. Ако Енглези освоје Палестину, онда ће задати смртан ударац нашем упливу на Истоку, а у исто време и нашој светској политици.

### ЈЕДАН ПРОТЕСТ

Петроград, 29 нов.

Војни преставници Француске, Велике Британије, Италије, Јапана, Румуније и Србије упутили су генералу Дуконину следећу ноту:

Екселенцијо, потписани шефови савезничких мисија, акредитоване код руског главног штаба, имају част да изјаве, а у сагласности са прецизним упуштима, која су добили од ауторизованих савезничких представника у Петрограду, да они протестују најенергичније против сваке повредне Лондонске конвенције од 22. августа 1904. према којој се Савезници, у које се рачуна и Русија, свечано обавезују, да неће закључити засебно примирје нити засебно суспендовати војне операције.

## Жене у светском рату

Жена вије ни слутила колико ће отежан бити њен задатак у овом рату. Она се затекла од једанпут усамљена. Имала је мужа, браћу, одрасле синове на које је увек са поносом погледала; сви су је оставили. Остале су оне девојке, а од мушкарца само нејач. И од једанпут је сав терет око куће и породице пао на њена леђа. Али она је све то радо подносила, и са поносом пријела се драговољно и једног још много тежег посла, својим активним учешћем у овом рату.

Пре рата жена је била доста запостављена: мушкарци су је шта више редовно потцењивали, сматрајући је неспособном за радове, које је он патентирао за себе. Од жене је човек само тражио да води бригу о деци и да му буде верна. Ниједни умови сматрали су да је положај жене од природе потчињен човеку, и са презирањем пратили су сваки њен покрет за еманципацијом. Тако су мислили Толстој, Ниче, Наполеон, Бајрон и многи други. Да

не поменемо осниваче религија.

Од жене се тражило све оно, што се сматрало недостојно човека. Бајрон каже: »Лаж додикује тако лепо њим љупким уснама!...« Оговарање, то је баш оно што је код жене пакантно и духовито. Кокетовање, то је драг којом вас она везује и којом она у ствари влада.

Нашта није било одвратније него гледати жену како конкурише мужу у његовим свакодневним пословима.

Овај рат је донео много новина, изменио је многе лажне принципе, на којима се досад заснивало људско друштво.

Сурова стварност скинула је жену из плавичастих облака маштарије бацајући је у врлог живота. Жена је напустила сјајни салон, мирни бужоар и удобни вајат, па је ступила у хучну и чајаву фабрику, у загушљиву болницу... Где ћу нећете нијас изћи? Свауда она стоји поносно поред човека. У фабрикама она лије гранате, пуна шрапнеле

и кали челик. Па ипак она не заборавља да с времена на време извуче из цепа огледалце и да се у њему огледа, да поглади косу или извуче шиш ку испод суре капице.

Она рукује експлозивним материјама као пудером; шије и дању и ноћу одело за војнике; прави калпаке; — ради као обична раденица у свима тим многобројним и разноврсним фабрикама за конзерве, за дувач, за палидрвца и т. д. Њу ћете наћи на њиви крај плуга, на аутомобилима као шофера, на локомотивама као влаковођу и лојача, у кафанама и ресторанима где замењују келнере, у многим надлештвима и радњама и т. д. и т. д.

Осим тога жене су учествовале и као борци у нашим комитским четатама и у руској војсци.

Као што се види, светски је рат потпуно изједначио жену са човеком: она је од једном постала са њим равноправни члан друштва.

Недогледна перспектива отвара се за после рата. Како ће жена дочекати мужа? — мајка сина? вереница вереника? и љубавница свога драгана? Какви ће бити нови односи и нове везе: приснији или хладнији? Хоће ли бити загрљаја и миловања, или ће нас дочекати речима, опорим и хладним као гранате које су залиле њине нежне руке.

## ТРОЦКИ И НЕУТРАЛНИ

Берн, 29 нов.

Комесар за спољне послове максималистичке владе у Петрограду, Троцки упутно је представницима шест европских неутралних држава потпу, којом им ставља до знања предлоге за примирје, које је саопштио посланицима Споразума.

У овој ноти Троцки тражи, да се преда службено саопштење истих предлога владама централних сила.

Швајцарски посланик у Петрограду у сагласју са осталим неутралним представницима ограничио се, да само потврди пријем ноте.

Федерални Савет дознао је за ово и у нарочитој седници одлучио је да тражи информације од швајцарског посланства у Петрограду, као и саопштење предлога учинених посланицима Споразума у Петрограду.

Федерални Савет ће доцније донети одлуку о томе какве кораке да предузме на тражење Троцког.

Швајцарска не представља у Русији интересе ни једне стране државе и Русија није никада тражила од ње да заступа њене интересе у зарађеним државама.

Према вестима »Базлер Нахрихтен«  
Федерални Савет је донео одлуку, да одбије Троцкијево тражење.

## ИЗ РУСИЈЕ

Цирих, 28 новем. — »Франкфуртер Цајтунг«  
опомиње немачко јавно мишљење, да не полаже претеране наде на максималистички мир.

»Пре свега пише лист није сигурно да су максималисте способни да оснују и одрже једну одговорну владу, а сем тога, шта би се догодило, ако би западне силе одбиле да због руских захтева преговарају о миру?»

Како ће се моћи са самим максималистима регулисати румунско, српско и јерменско питање? Како ћемо моћи, и за сама руска питања, добити гаранцију, да ће бити озбиљно и трајно решена?

»Локал Анцајгер«, коментаришући канцеларов говор пита се, да ли неће после вала оптимизма, који се разлио по целој Немачкој; надоћи горко разочарење.

То би се могло лако догодити, ако максималистичку владу разјури која нова струја или ако и остану максималисте, али буду присиљени да попусте пред притиском Савезника и пред глађу, која ће брзо опустошити Русију.

Париз, 28 нов. — »Пти Паризиен«  
јавља из Петрограда, да Лењин и Троцки не крију да их узнемирава ђутање западних демократија.

Они су међутим говорили у неколико прилика, да успех максималистичке револуције и оправдање с великих предузетих мера, да се дође до непосредног примирја на руском фронту, зависе потпуно од држања немачке демократије; ако револуција у Немачкој не избије, максималисте су пропали.

Дописник »Франкфуртер Цајтунг-а«  
из Копенхагена интервјуисао је социјалистичког министра Штаунинга о предлогу за примирје од стране »болшевика«. Штаунинг је изјавио, да би засебан мир између Русије и централних сила било најгоре решење, које би се могло и замислити.

Русија би дошла у опасност да уђе у један други рат са новим непријатељем. А засебан мир иначе не би смела желети ни Немачка.

## ПРЕПИСКА СА СРБИЈОМ

Бугарски Црвени Крст је саопштио међународном одбору Црвеног Крста да је допустио српским ратним заробљеницима у Немачкој и Аустро-Угарској, да се могу дописивати са својим породицама у Србији, коју су поселили Бугари, да се заробљеницима и интерниранима могу слати фотографије. Дописивање између грађана из окупираних Србије и чланова њихових породица се већ врши према ранијем датом допуштењу.

Међународни Одбор Црвеног Крста стојиштава да су признанице на суму која прелазна 5 милиона лева и коју је он испослао, почеле долазити 670 признаница у износу 190.000 лева већ је приспела.

## НЕШТО ХРОНИКЕ

Париз, 29 нов.

»Хавасова Агенција«  
донеда је службено саопштење:

»12 октобра талијанска врховна команда известила је Француску јавност, да је први напад Аустро немана на линије на Сочи имао неколико успеха.

Француска јавност, није ни сумњала да ће италијанска војска не зауставити своје повлачење и да ће задржати непријатељско надзирање.

Али јавно француско мишљење једнодушно свесно услуга, које је Италија учинила Споразуму, осетила је, да је прва његова дужност била, да се стави уз бок своје сестре.

Оно што је императивно осећало јавно мишљење, то је исто мислила и француска влада и Врховна Команда. Можда нема примера у овом рату где је једна одлука са више иницијативе и брже сворена од оне, за којом је следовао прелаз наших трупа преко Алпа, пре него што је талијанска влада то и затражила. Све што се налазило у том часу на нашем фронту војске на расположењу, одмах је упућено било с ју страну Алпа. Аустро немачки напад је почео 30 октобра; од 15 октобра француске јединице већ су ишле за Италију и после шест дана, 21 октобра почело је њихово концентрисање у околини Вероне.

Сам занос наших војника најбољи је доказ о спонтаности, којом је француско јавно мишљење прихватило и признало потребу, да се притекне у помоћ пријатељском народу. Латинска срдачност којом су прилићени у малим местима њихов је занос ојачала.

Дочек приређен нашим трупама у великим ломбардјским варошима, Милану, Верони и Бреши никад се неће заборавити.

Изгледало је да смо се вратили у доба Солферина и Менте.

Уједињени са Италијанима, као и њихови преци са италијанским прецима, наши »поали«  
допринеће, да одбаде варгаре.

## САОПШТЕЊА

Душан Поповић — Стрижевски, да пошаље карту из Србије, Стевану Цекићу у реконвал. одељење бр. п. 96.

Благоје Милић обвезник телеграф. одељења бр. п. 414. тражи брата Лазара Милића, добровољца из Италије, и мола га да му се јави на означену адресу.

МИЛАНУ. — »Пополо д'Италија«  
у уводном чланку тражи стварање једног савезничког генералисима. »Еко де Пари«  
каже да коалиција треба да има једног војсковођу.

## ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

### ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На десној обали Мезе у области Шамбрете и у Горњем Алвасу јака артиљеријска борба.

Доцније. — Осредња артиљеријска активност обеју артиљерија на већем делу фронта. Никакве пешачке акције.

Извештај Штаба Источне Војске. — Артиљеријска активност на фронту између Дојранског Језера и Вардара. На осталом делу фронта дан је протекла мирно.

### ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јуче је била на обе стране фронта ванредна активност аероплана и артиљерије, нарочито на сектору јужно од Скарпе и северно од Лиса. У овим крајевима непријатељ је снажно бомбардовао нека места. Одбили смо један непријатељски и спада против наших положаја источно од Епеи. На другим тачкама камбрејског фронта сукоби патрола, у току којих смо растерали непријатељску радничка одељења и задобили заробљеника.

На осталом делу фронта ништа важно.

Доцније. — Одељења из Шервуда извршили су успешне испаде и довели заробљеника. — Јутрос рано одбили смо непријатељску извиђачка одељења јужно од Армантиера.

Адмиралитет јавља да су марински авиони из-

вршили више извиђања, у току којих су наши апарати напали и натерали у бегство пет непријатељских извиђачких авиона и 7 хидроплана. Уништена су два непријатељска апарата.

Непријатељске ровове и топове против аероплана тукли смо из митраљеза.

### ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јака артиљеријска активност на целом фронту. Интензивног двобоја било је између Бренте и Пјаве. Непријатељске батерије, којима су наше одговарале, биле су нарочито активне у зони обале.

После подне, у области Каптзина, непријатељ је покушао моћним нападом да заузме наше положаје код Агенције Вициани, пошто је предходно извршио јаку артиљеријску припрему.

Овај смо напад потпуно одбили и задавши му крваве губитке, натерали смо непријатеља да се повуче, остављајући за собом велики број мртвих и више заробљеника у нашим рукама.

У ваздушној борби оборили смо 6 непријатељских аероплана. Један је од њих пао код Ловентаби Пјаве, а други су оборили савезнички авијатичари близу Понте дела Приела.

## НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТОГРАД. — Генерал Дуканин упутно је војницима прогласио коме изјављује, да ће и даље задржати свој положај и ако га је Лењинова влада сменила.

У прогласу се још истиче немогућност да се воде ма какви преговори са непријатељем.

ЛОНДОН. — Дописник »Делџи Кроникла«  
јавља из Петрограда, да се ситуација радикално изменила у последње време. На конференцији сељака која се састала пре неколико дана, а у којој су болшевици имали већину, Лењин је држао говор у коме је изнео своје идеје, које су у потпуној супротности са идејама осталих екстремних странака. За време свога говора често је прекидан. Није се усудио да стави на гласање питање о поверењу и одмах се удаљио. Предлог једног болшевика да се упутно поздрав Криленку био је после жестоке дискусије одбијен. После тога болшевици су напустили седницу.

ПARIЗ. — Аустројски министар војни бави се пројектом, да се милитаризира сва ау-

стријска индустрија, која је у ма каквој вези са ратом. Овом мером жели се да се избегне сваки штрајк и да се све радничке масе ставе под војну власт.

ЦИРИХ. — »Аз Ешт«  
штампао је ову вест: »Упућена вам је нова објава рата: Аустрија је објавила рат Мађарској. Ова земља, која мора бити једано благодарна Мађарској што је непријатељ није раскомадао, цепа изјаву благодарности, коју је учинила.«

### МАЛИ ОГЛАСИ

Књижара ХАНАН ЕЛ НАР извештава п. публика, да има на продају велики канцеларијски материјал, хрстије разних формата, школских свезака, регистара и т. д. Радња је на углу Себи, ул. Олимпио Диманди бр. 55. 10—

Српско Трговачко Друштво  
Улица Александра Великог број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем свету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 1—10